

مکرمات

❁ ادبی و سیاسی رسالهٔ اسبوعیه در ❁

۳۱ نهمی است

۴ ربیع الاول ۱۳۳۰

❁ پنجشنبه ❁

جزء و عدد : ۱۳۴

انفیه قوطیلری

انفیه‌نک اوروپاده شیوعیله استعمال اولغسی توتونک شیوع واستعمالیه برابردر. کرک توتونی، کرک انفیه‌نی، فرانسه‌ده نایبۂ حکومت بولنان قاترین دومدیجی طرفندن ۱۵۶۰ ده لیزبونه سفارتله کوندیریلان (ژان نیقو) کتورمشدر. حتی توتونک ماده مؤثره‌سی اولان (نیقوتین) گلگه‌سی دخی (نیقو) دن مشتقد.

معلومدرکه انفیه غبارحاله تحویل اولنان توتوندن اعمال اولنور. هندستانده توتوندن زیاده تنباکو مستعمل اولدیغندن، هند انفیه‌لری تنباکودن ممولدر.

انفیه‌نک استانبولده شیوعی ۱۰۵۰ تاریخنده سلطان ابراهیمک مبادی سلطنتندهدر. حتی تقویملرک وقایع مشهوره‌نی ناطق جدوللرنده: «شیوع استعمال انفیه، در استانبول ۱۰۵۰» عباره‌سیله محرردر. بوحالده فرانسه‌ده شیوعندن سکسان سنه صکره استانبوله گیرمش دیمکدر.

اگر اوتاریخندن بر قاج سنه اول، مراد رابع دورنده گلش واستعمال ایدنلر بولغش اولسه‌ایدی، هیچ شبهه‌یه محل یوقدرکه استانبولده خیلی آدمک بورنی کسبیلردی. زیرا مراد رابعک بودرلو بدعتلره قارشى کوستردیکى شدت بویله بر جزایی اتناج ایتمی طیبی ایدی. مع مافیه انفیه، ملوینتندن قطع نظر، توتونه نسبتله اهون شررد.

اوروپاده انفیه شایع اولدینی زمان نسوان کبرا عنندنه دخی استمالی موده اولمشدی، که انفیه حقنده فقرات تاریخیندن بحث ایدن بر اثرده بر چوق مشاهیر نسا ذکر اولمشدر. از جمله قاترین دومدیجی ابتلا درجه‌سنده انفیه چکرمش. انفیه‌نک صنایع بدیهه‌ده خدمتی اولمشدر. چونکه انفیه قوطیلرینک وحفظه مخصوص قوانوسلرک ظرافتنه اورتنه اعتنا اولنور؛ اوقدر ماهرانه قوطیلر قوانوسلر

تصنیع و اعمال اولنوردی، که قیمت اصنافیه لری قیمت مادریه لرینک بش اون قات فوقه چیقاردی. مثلاً بیک غروشلق آلتوندن ممول بر قوطی، هنرورانک صرف ماحصل معرفت ایتملری و خصوصاً اضاعه ایتدکلری وقتک انضمام قیمتی ایله اون بیک غروشه آلتیبیلردی.

خرده مجوهرات ایله نقش و تزین ایدلمش بر طاقم انفیه قوطیلری گورلمشدر که تقدیر بهاده پک چوق بدایع شناسانی عاجز بر اقصشدر.

آلتوندن، پلاتین دن، گوموشدن، فیل دیشندن، آبنوسدن، بغه دن، کرکدن بونوزندن زحاج ملوندن، صاقسونیه دن اق مرتبه ظریف، بیضی، مستطیل، مدور مینا کاری او قدر لطیف قوطیلر یاییلیردی، که هر بری، آکا مالک اولانلره مدار اشتہار اولوردی.

پارسده و وندیکده یاییلان مینالر دنیانک هر طرفنده بیوک بر رغبت و اشتہار مالک ایدی. بوجهتله پارس کاری بر مینه لی انفیه قوطیسنه صاحب اولمق بختیارلق عد اولنوردی. وندیکلی بر رسام کاملک رسم ایلدیکی بر لوحه غروبه، شعشعه رنگ. آتشین ایله نظر فریبانه برج دیت ویرمک یولنده ابراز ایتدیکی مهارت، بر قوطینک بش اون قات ثقلتنده آلتونله اشتراسی موجب اولوردی. بوگون موزملرده محل تصنیع ایله، بر وقتلر ایدی، ظرافتلرند بر تحفه نادره مزینتده استعمال ایتمش اولان پرنسس و دوشسلره نسبت ایدیلان او قدر لطیف قوطیلر وارد، که حقیقه هر برینک تماشا سینه انسان ساعتلره وقف انظار ایلر.

فرانسه ده ۱۴ نجی لوفینک دور حکومتنده مصنع قوطیلر قوللانمق موده حکمنی آلمش و کبار آرمسند تمم ایتشدی. سنه باشنده، میلاد عیسی و پاسقالیا کبی اعیاد دینیه قرال خاندانی آرمسند یکدیگره و تلطیف ایدلمک ایستتیلان ارباب اصالتله رجال دولته انفیه قوطیسی اهدا ایدلمک عادت اولمش و کیدرک کسب رسمیت ایلشدر.

بورغبت پک قیمتدار و هنرمندان ایچون سبب شرف و یسار پک چوق قوطی اعماله خدمت ایتشدر.

(لاق) دینلان ترکیب معلومدن تضییق ایله اعمال ایدلمش واوزینه آرزو ایدیلان رسملر نقش ایدیلدکن صکره روغن طلاسیله مینا حالی آلمش قوطیلر ، احاد ناسه قدر تعم ایشیدیدی . فقط بونلر زمانلر رایجنه کوره لاقل یکریمی اوتوز فرانقه آله بیلردی .

ابتدالری قوطیلرک دروننه مینا ایله بعض تصاویر نقش اولنوردی . فقط انقیه نك حائز اولدینی رطوبتک تأثیریه مینالر قباروب آتدیغندن بونقوش مؤخرأ قوطیلرک خارجنه رسم اولمغه باشلامشدر .

۱۶ نجی لوینک والدہ سی ماری ژوزف دوساقسه عائد مجوهراتک ۱۷۶۷ ده (قونت دوسه ن فلوریان) معرفتیه تنظیم ایدیلان دفترندہ خارق العاده لطافت و قیمتی حائز انقیه طبقه لری گورلمشدر . بومیانده (آمه تیس) دینلان حجر مصنوع ملوندن معمول درت کوشه بر طبقه بالخاصه شایان تذکاردر . ایکی طرفلی اولان یوانقیه طبقه سی برچوق بولملره تقسیم اولمش وهر بولمه الک رایجهدار ، الک نفیس بشقه بشقه انقیه لر قونیلیرمش .

آلتون اوزرینه مانی زمین ایله مینا ایشلمش و قیاغنده اون بشنجی لوینک بیوک قزی مادام آده لاسیدک تصویر ی نقش اولمش اولان بر طبقه بک زیاده جالب نظر تقدیردر .

بودفترده محرر طبقه لردن بر قیمتداری ده ۲۵۲۰ آلتونه بر مجوهراتی به صاآلمشدر .

اون طقوزنجی عصرده یواش یواش انقیه چکن نسوان آلامغه باشلادیغندن بالطبع مصنع و مرصع قوطی قوللانمق موده سی ده قالممغه باشلامش ایدی . بولندیغنز یکرمنجی عصرک ظرفای نسوانی ایسه ، جیلرندہ مصنع قوطی بولندیمرق خاطر یحیون آلت شامه لرینی غبار معهود ایله تلویخی اختیار ایتیمه جکلردر .

§

اوائلدہ ، عثمانیلیر آرمه سنده بک چوق کبرا ، خصوصاً تدیات علمیه ایله مشغول علما تشخیز ذهن ایچون انقیه استعمال ایدرلر ایدی . توتون استمالک چپوقدن

سیغارده استقالیه لوله طولدیرمق ، چبوق طاشمق کلفتی برطرف اولدقدن صکره
انفیه چکنلرک عددی یوزده طقسان نسبتنده تناقص ایتمشدر .

بوندن اوتوز بش ، قرق سنه اول استانبولک ایشلک جادم لرنده متعدد
انفیهجی دکانلری ، حتی انفیهجی (کدیک) لری وار ایدی . شمعی ایسه بلکه
مقداری اونی تجاوز ایتمز . آنلرکده مشتریلری معدود کبی در .

انفیه قوطیسی مراقی رجال عثمانیه و باخصوص سلاطین حضراتی عندنده
دخی ساری برخستلک حکمنده ایدی . هدیه مقامندهده انفیه طبقهسی وریلیدی .
سلطان احمد ثالث ایله یکدیگرینی متعاقب جلوس ایتمش اولان لهستان قرالی
(ایستانیسلاس لهسکی) طرفندن هدیه جلوسیه اولهرق پادشاه وارشایا معمولات
نفیسهسندن کندی رسمی حاوی مرصع و منیکاری بر آلتون انفیه قوطیسی ایله
ینه لهستان معمولاتندن برسفره طاقی گوندرلمش ایدی .

بو قوطی . یقین وقته قدر خادم آغاری قدماستندن متوفی (آرناوود بشیر) ده
بولمقده ایدی . باخصوص آرناوود بشیرده فوق العاده بر قوطی قوللقسیونی وار
ایدی ، که بیلنلرک مسلمی اولدینی اوزره اکثری سلاطین سالفهیه حکمداران
طرفندن اهدا وارسال اولمش نفایسندن ایدی . متوفانک ارتحالندن صکره
بو قوللقسیونک نه اولدینی ینه طواشیان خاصیه معلومدر . هر حالده یتمش سکسان
پارچهدن زیاده اولان بو قوللقسیون یا ییلدیزه کیتمش و یاخود ییلدیزده کی اشیای
نفیسه کبی یغما کرانک ایدی اغتصابنه کچمشدر .

استانبولده الک کوزل انفیه قوطیلری و قتیله (ضربخانه) ده یاپدیریلیر
و میناکارلره ایشلتدیریلیدی . میناکار ایچنده (قر بهجی) محمد ، امثالی اوروپاده
بیله نادر کلان برهتر مند ایدی .

سلطان محمود ناینک انفیه طبقهلری اوزرینه یاپدیرتدینی تصویرلر ، بایزید موقی
دیگر بر محمد اوسته نیک اثر بدیعی ایتمش .

قریه دیکمک ایله ، (مینیاتورست) لک آره سنده هر درلو مناسبت مفقوداینک
قر بهجی محمدک الک قبا برصنعتله الک رقیق بر بدیعه معرفتی جمع ایتمش اولمسی جدا

موجب حیرت در. باخصوص بو آدمک (چیرتمه) دینلان معروف دودکده کی مهارتی
دخی فوق العاده ایش .

§

اورویا حکمدارلرندن پروسیا قرالی بیوک فرمدریق ایله نابولیون بوناپارتک
انفیه اولان ابتلا لری خارق العاده عد اولنه حق مرتبه ایش . بیوک فرمدریق بومی
اوج درت قوطی انفیه استمال ایدرمش . کجه لری اویقودن اویانه رق انفیه چکمک
بیله معتادی ایش . مشارالیهک خصوصیت احوالی ضبط ایدن ندیم و کاتب خاصی
اسویجرملی (هاری آلکساندر دو قات) دفتر خاطر اتنده شویله سویلر : « قرال اکثرا
کندی کنسیله استهزا ایدردی . برگون دیدی که : بنده اصلاح اولنمغه محتاج برشی
وارد : اوده صورتم در که تمامدا اسپانیا انفیه سیله ملع اولمقده در . بوانفیه چکمک
مستکرم برشی ایش . طوغری سویلیورم . براز طوموزجه دکلیدر ؟ » (۱)
بزم احمد رسمی افندی دخی فرمدریقک البسه سندن بحث ایدرکن : « نیتنک
کوکسی دوکیلان انفیه لر دن مشین کی اولمشر . » دیمشر .

بیوک نابولیون ، برگون انفیه قوطیسنی چادر نده اونتمش اولدیفندن ، میدان
محاربه ده عادتاً قوه محرکه ذهنیه سنی غائب ایش کی برشاشقینلغه گرفتار اولمشر .
آندن صکره بلکلرینک جیلرینه کودری قابلاتمش و انفیه یی قوطی به بدل جیلرینه
طولدرتر ایش .

نابولیون زماننده یار سده ذاتنه مخصوص (امپریال) نامیله برنوع انفیه اعمال
اولوردی که بونک یار سدن خارجه چیقمسی ینه ایمپراطورک امریله ممنوع ایدی .
غریبدرکه بومنوعیت یک چوق زمان ، حتی جمهوریت حاضره نک ایلمک اون سنه
سینه قدر دوام ایشدر .

الیوم بومنوعیتک حکمی قالمش ایسه ده آتی یار سسک (سنت - اونوره)
سوقاغنده مسک کدیسی معناسنه (Civette) نامنده کی مغازه صائمقده در .

(۱) مجموعه ابوالضیا جزو ۵۰

(۲) Civette عربی (زیاد) محرفدر . زیاد ترکیه مزده مسک کدیسی دیدیکمن حیواندر .
وقیله انفیه نک معطر نوعلری استحضار اولمسندن ضولابی بودکان (آلاسیونه) عنوانی آلمشر .

بوبر قزانلش حسن شهرتدن عبارتدر . چونکه ناپولیونک مرغوبی اولان
انفیهی اؤمغازه‌نک مؤسسعی اعمال ایدرمش . بوگون پارسه سیاحت ایدن هراجنی ،
عودتده هدیله اوله‌رق انفیه آلمق ایسترسه مطلقا اؤدکانه مراجعت ایدر . حتی
بزم رمزی توتونلرینک بیله اؤ تازهنی آلمق ایستیانلر (آلاسیوت) ده بولورلر .

§

عثمانیلرده انفیهیه ابتلا ایله مشهور برپادشاه ایله برقاج وزیر و بر ایکی شاعر
کلشدر :

سلطان مصطفای نالت انفیهسز طوره‌مازمش . احمدنالتک نامداران وزراسندن
بغداد والیسی احمد پاشا و بروقتلر مشارالیهک دیوان کتابتده بولمیش اولان
شاعر مشهور راغب پاشا و علمای وزرادن ینه بغداد والیسی داؤد پاشا ، شاعر
سید وهبی ، عینی ، مشهور کافی انفیهیه یک مبتلا ایتشلر .
حتی کافی ، لیمینی ده منفی ایکن تنسا کو ایله انفیهیه برقاج آی متحسر قالدیغنی
برمکتوبنده مخصوصاتندن اولان تعیرات ایله دور ودراز حکایه ایتشدر .

ابو الضیا

